

GREENPEACE

SAYI #128
greenpeace.org.tr

**MEVSİMLER
ARTIK
ESKİSİ GİBİ
DEĞİL!**

- Mevsimler altüst, ormanlar alev alev
- İklim değişikliği hakkında ne biliyorsunuz?
- Yeşil ve huzurlu bir gelecek nasıl görünür?

İçindekiler

04

İklim değişikliği hakkında ne biliyorsunuz?

İklim değişikliği hakkındaki bilginizi ölçmeniz için size 11 soruluk bir test hazırladık! Küresel ısınmanın ilk ve en güçlü etkilerinin bazıları nerede görülmektedir? Bilim insanları iklim değişikliği ile ilgili kanıtları nasıl toplarlar? Bu ve bunun gibi soruların yer aldığı iklim değişikliği testini çözmeye hazır mısınız?

Yeşil ve huzurlu bir dünya nasıl görünür?

Greenpeace Uluslararası Kampanya Strateji Uzmanı Paula Tejón Carbajal'ın kaleminden...

07

Mevsimler altüst, ormanlar alev alev

Bir yanda Türkiye'de zamansız sağanak yağışlar, meteorolojiden peşpeşe gelen "son dakika" uyarıları; diğer yanda Yunanistan'da 70'ten fazla insanın ölümüne neden olan orman yangınının yayılma hızı iklim değişikliğinin artık gündelik hayatımızın bir parçası haline geldiğini bir kez daha gözler önüne serdi.

10

Mevsimler artık eskisi gibi değil

Türkiye'de son yıllarda sonbahar ve ilkbaharın yarısı kışa, yarısı da yaza döndü. Maruz kaldığımız bu değişimin en büyük sebebi insan kaynaklı. Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Kampanyaları Sorumlusu Duygu Kutluay mevsimlerin neden eskisi gibi olmadığını verilerle birlikte ele alıyor ve yapılması gerekenleri anlatıyor.

11

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok.
No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Burcu Ünal

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

Jargon Reklam Tanıtım ve
Proje Danışmanlığı A.Ş.

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

© PHASMA / Mihalıs Karayannis

GREENPEACE

www.greenpeace.org.tr

Antarktika kampanyasından güzel haber

Kril endüstrisini temsil eden şirketlerin büyük bir kısmı, penguenlerin beslenme bölgelerini de kapsayan Antarktika Okyanusu'nda geniş bir alanda avlanmayı durduracaklarını açıkladı.

Bunlardan biri de dünyada en büyük kril avlanma operasyonlarını yürüten Aker Biomarine adlı şirket.

Peki bu kararın önemi ne?

Söz konusu şirketler aynı zamanda 'Antarktika Okyanusu Koruma Alanı'nın oluşturulmasını desteklemek amacıyla bir ağ yaratmaya karar verdi. Antarktika Okyanusu Komisyonu Ekim ayında koruma alanı kararı için toplandığında bu konuda son derece etkili olan kril endüstrisi olumlu kararın önünde bir engel oluşturmayacak.

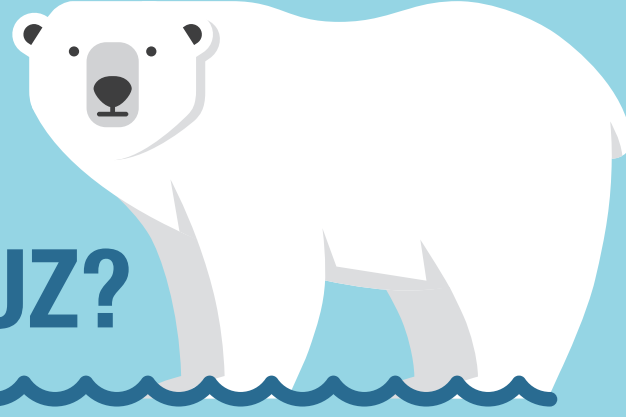
Sadece birkaç ay içerisinde, dünyanın dört bir yanından 1.5 milyonu aşkın insan Antarktika Okyanusu'nda faaliyet gösteren en büyük ve güçlü endüstrilerden birinin dönüşmesini sağladı.

Bunu siz de dahil dünya genelinde 1.5 milyonu aşkın insanın talepleri olmaksızın başaramazdık. Bu muhteşem sonuca birlikte ulaştık. Sırada dünyanın en büyük okyanus koruma alanının ilan edilmesi var!

Penguenler adına destekleriniz için teşekkür ederiz!

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ HAKKINDA NE BİLİYORSUNUZ?

- 1 Aşağıdaki gazlardan hangisi sera gazı değildir?
a. Karbondioksit
b. Nitrojen
c. Su buharı
d. Metan
- 2 Küresel ısınmanın ilk ve en güçlü etkilerinin bazıları nerede görülmektedir?
a. Tropik bölgelerde
b. Kuzey enlemlerde
c. Küresel ısınmanın etkileri gezegenin her yerinde eşit olarak görülebilir
d. Hepsi
- 3 Bilim insanları iklim değişikliği ile ilgili kanıtları nasıl toplarlar?
a. Uydu kullanarak uzaktan modelleme
b. Karbondioksit yoğunluğu, deniz seviyeleri ve yüzey sıcaklıklarını ölçerek
c. Ağaç gövdeleri, buzul kütleleri ve tarihi kayıtları kullanarak veri tahmini
d. Hepsi
- 4 Sanayi Devrimi'nin başından itibaren insanlık atmosferdeki karbondioksit seviyesini üçte bir oranında artırdı.
[] Doğru
[] Yanlış

- 5 Aşağıdaki sektörlerden hangisi küresel karbon salımlarının en büyük sorumlusudur?
a. Tarım
b. Ulaşım
c. Ormacılık
d. Enerji arzı
- 6 Dünya Sağlık Örgütü'ne göre iklim değişikliği yılda kaç insanın ölümüne sebep olmaktadır?
a. 1.500.000
b. 10.500
c. 150.000
d. 1.500

- 7 Küresel ısınma nedir?
a. Dünyanın genel olarak ısınması
b. Gazların sıcaklığı dünyanın atmosferinde tutması
c. Dünyanın hava ve okyanuslarının sıcaklık seviyelerinin genel olarak uzun dönemli artışının gerçekleştiği süreç
- 8 2017 yılında Türkiye, meteorolojik doğal afetler anlamında küresel iklim değişikliğinin en çok hangi etkisini gördü?
a. Fırtına ve hortum
b. Şiddetli yağış ve sel
c. Dolu
d. Çığ ve don

- 9 Dünya Bankası çalışmalarına göre, Türkiye Avrupa'dan Orta Asya'ya uzanan geniş coğrafyada iklim olaylarına en çok maruz kalacak kaçınıcı ülkedir?
a. 1
b. 3
c. Son (İklim değişikliği bizi teğet geçer)
- 10 Avrupa Birliği Çevre Ajansı'na göre 1980-2013 yılları arasında aşırı hava olaylarının Türkiye'ye maliyeti ne kadardır?
a. 15 milyon TL
b. 15 milyar TL
c. 15 trilyon TL

- 11 İklim değişikliği ile mücadele için 2015 yılında 197 ülke tarafından imzalanan Paris Anlaşması'nı hala onaylamayan on dokuz ülkeden biri hangisidir?
a. Suudi Arabistan
b. Çin
c. Türkiye
d. Afganistan
e. Suriye

DOĞRU CEVAPLAR

1) b. Azot

Isı tutucu sera gazları termal kızılötesi aralığında radyasyon emer ve yayar. Su buharı, karbondioksit ve metan dünyada en fazla bulunan sera gazlarıdır. Dünya atmosferinin yüzde 80'ini oluşturan azot sera gazı değildir. Bunun nedeni, aynı elementin (azot) iki atomunu içeren moleküllerinin kızılötesi ışıktan etkilenebiliridir.

2) b. Kuzey Enlemleri

Gezegendeki en hızlı ısınan bölgelerden bazıları Alaska, Grönland ve Sibirya'dır. Bu Kuzey Kutbu ortamları deniz buzunu, buz tabakalarını ve donmuş toprakları (permafrost) eritebilen ve dünyanın yansımalarında (albedo) değişikliklere yol açabilen küçük sıcaklık artışlarına bile son derece duyarlıdır.

3) d. Hepsi

Geçtiğimiz birkaç on yıldır, bilim insanları küresel uydu verilerinden faydalanmaya başladılar. Yüzyılı aşkın bir süredir zemin tabanlı doğru ölçümlerimiz var. Modern enstrümanların yükselişinden önceki iklim kayıtlarını yeniden yapılandırmak için ağaç halkaları ve buz çekirdeği gibi "proxy" yöntemler kullanılıyor.

4) Doğru

Sanayi Devrimi ile birlikte 19. yüzyılın başından bu yana insanlık atmosferdeki karbondioksit seviyesini üçte bir oranında artırdı.

5) d. Enerji Arzı

Son araştırmalara göre elektrik, ısıtma ve diğer enerji ihtiyaçları %35; tarım, ormancılık ve diğer arazi kullanımı değişiklikleri %25; sanayi %21 ve ulaşım %14 oranında karbon salımına sebep olmaktadır.

6) c. 150.000

Dünya Sağlık Örgütü her yıl küresel boyutta yaşanan 150.000 erken ölümden, aşırı hava olayları, kuraklık ve ısı dalgalarından, azalan gıda üretiminden ve sıtma gibi hastalıkların yayılmasından küresel iklim değişikliğini sorumlu tutuyor.

7) c

8) a. Fırtına ve Hortum

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün "2017 Yılı İklim Değerlendirmesi Raporu"na göre 2017 yılında zarar oluşturan meteorolojik karakterli olağanüstü olayların oransal dağılımı şöyledir: Fırtına ve hortum %36, şiddetli yağış ve sel %31, dolu %16, kuvvetli kar %7, yıldırım yağış %4, çığ ile don yaklaşık %1.5, diğerleri %1'den az...

9) b. 3

2012 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın birlikte hazırladığı "Türkiye'de İklim Değişikliği Risk Yönetimi Raporu"na göre Akdeniz Bölgesi'nin güney kuşağında yer alan Türkiye, tahmini iklim değişikliği etkilerine karşı oldukça savunmasız durumda. Dünya Bankası (2009) tarafından yayınlanan raporun aktardığı çalışmaya göre Türkiye, 21. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa ve Orta Asya bölgesinde aşırı iklim olaylarına en çok maruz kalacak 3. ülke olacak.

10) c. 15 trilyon TL

11) c. Türkiye

Türkiye anlaşmayı imzaladı ancak anlaşma henüz meclisten henüz geçmedi.

"Zihnin yarattığı sorunları, o sorunları yaratan zihin düzleminde kalarak çözemeyiz."

Albert Einstein

© Glen Barry / Greenpeace

Yeşil ve huzurlu bir gelecek nasıl görünür?

Paula Tejón Carbajal
Greenpeace Uluslararası Kampanya Strateji Uzmanı

Greenpeace'te çalışmaya 10 yıl önce başladım. 2008 çok uzak bir yıl gibi görünmüyor ama dünya o zamanlar bambaşka bir yerd. Kelime dağarcığımızda "tweet fırtınası" terimi yoktu; Wikipedia ve bilginin demokratikleşmesi ütopyik fikirlerdi, sosyal medya bağımlılığı ise henüz psikolojik bozukluklar arasında yer almıyordu.

Teknoloji hayatımızı daha önce hiç deneyimlemediğimiz kadar değiştirdi. Küresel ekonomik kriz, Trump, mülteci sorunu, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılması... Bunlar çökmüş bir sistemin belirtilerinden sadece bazıları. Sistemin devrettikleri hız kazandı ve bazı durumlarda geçen on yılın dijital yenilikleriyle tetiklendi. Teknoloji ve toplumsal ihtiyaçlar arasında belirgin bir kopma söz

konusu. Derin bir kopukluk yaşıyoruz: Ekolojik, sosyal ve spiritüel kültürel bölünme. Sonsuz büyüme zorunluluğu ile gezegenimizin sınırlı kaynakları arasında; özel mülkiyet ile toplumsal mülkiyet kullanımı arasında; gayri safi yurt içi hasıla ile refah arasında fark edilir bir bağılantısızlık var.

Bunun yanı sıra mevcut sosyoekonomik sistemimizin başarısızlığı beraberinde güçlü bir dünyayı değiştirme ve daha iyi bir dünya yaratma isteği de getirdi. Arap Baharı, İspanya protestoları ve Occupy Wall Street yeni değer sistemlerini yaygınlaştırdı; insanlar kârın önceliklendirilmesini ve sonsuz büyüme yaklaşımını sorgulayan siyasi ve ekonomik girişimleri harekete geçirdi. Bu hareketler gezegenimizin çevresel sınırları dahilinde işlev gösteren yeni, daha kapsayıcı ve adil bir ekonomik sistem öngörmek için teknolojiyi kullandı.

Paylaşım ekonomisi ve döngüsel ekonomi bu yöndeki girişimlerdi: İnsanlar aşırı kapasite, zaman ve eşya kullanımına itilince, şirketlerse iklim değişikliğinin etkilerinden ve kaynak kıtlığından mustarip olmaya başlayınca, ekonomik krize cevaben devreye girdiler.

Ama maalesef diğer pek çok fikirde olduğu gibi, özel sektör ve ana tetikleyicisi (büyüme) tarafından ortadan kaldırıldılar. Döngüsel ekonomi fikri sekme etkisi yarattı; yani aslında her türlü faydayı dengeleyen genel üretimi artırmak bu şekilde mümkün olabiliirdi.

Çevre krizi tek başına bırakılarak ele alınamaz; paylaşım ekonomisi ve döngüsel ekonomi gibi kavramlar sadece ekonomik sistem değişikliğine yönelik daha geniş stratejilere entegre edildiklerinde işe yararlar.

Sadece hayal edin... Yeni bir ekonomiyi şu şekilde şekillendirseydik nasıl olurdu? Bunun için yapılması gerekenler listesinin şöyle olduğunu düşünün:

Kâra değil, insanlara önem vermek

İnsanları ve çevreyi dar ve kısa süreli ekonomik çıkarların üzerinde tutmak. İnsanların ve diğer yaşam formlarının sağlığına ve refahına, çevresel sürdürülebilirliğe, sosyal adalete hizmet etmek. Bunları büyüme adı altında baltalamamak. Siyasi ve ekonomik süreçlerde adaleti, izlenebilirliği ve şeffaflığı teşvik etmek.

Herkesi dahil etmek

Çocuk yetiştiren ebeveynleri topluma kendi çabalarıyla katkıda bulunan bireyler olarak görmek. Ortak alanları korumak. Toplumlar tarafından önemsenen kaynakların devletin ya da piyasanın değil, toplumun kendi belirlediği kurallarla yönetilmesi için alan yaratmak.

Daha az hiyerarşik, daha fazla kapsayıcı kurum ve yapılar oluşturmak; bunun için bilgiyi ve kaynakları demokratikleştirmek, gücü dağıtmak, enerji ve besin sistemlerini yerelleştirmek. İnsan çeşitliliğini kabul etmek;

ırk, etnik köken, ulus, dil, din, cinsel yönelim, cinsiyet, sosyal sınıf, yaş, zihinsel ve fiziksel yeteneklere bakılmaksızın herkese eşit fırsatlar vermek.

Kaynakları paylaşmak

Varlığı eşit şekilde dağıtmak için bakış açısı değişikliğine gitmek. Doğru kullanıldıklarında mülkiyet kavramını ele alış şeklimizi yumuşatma konusunda büyük bir potansiyele sahip olan çığır açan teknolojiler (örneğin Blok zinciri, Nesnelerin interneti ve 3 boyutlu baskı) sayesinde yeni iş modelleri (örneğin kooperatifler, kullanıcıya ait platformlar, eş düzeyde katkı ve onarım ağıları) oluşturmak mümkündür.

Deneyimleri nesnelerin üzerine koymak

Sivil katılım, birleştirme, evrensellik ve paylaşılan deneyimlere dayalı olan ve tüketim çılgınlığı için bir panzehir niteliği taşıyan alternatif bir yaşam vizyonu benimsemek. Ekonomik başarıyı üretilen eşya ve hizmetlerin miktarıyla değil, kamu kaynaklarını ve refahı koruyan katkılar açısından ölçmek.

Sürdürülebilir olmak

Varoluşumuzun özüne yenilenmeyi koymak, sınırlı kaynaklarımızı özenle yönetmek: Bunun için biyoçeşitliliği korumak, yenilenebilir enerji kullanmak, besinlerimizi ekolojik şekilde yetiştirmek, daha yeşil toplu taşıma yollarını tercih etmek (Kirliliği önleyebilir, yeniden kullanımı öncelik haline getirerek atıkları azaltabiliriz).

Ekonomik aktiviteyi sınırlandırmak

Bunun anlamı şudur:

- Deniz rezervlerine, okyanus koruma alanlarına, koruma altındaki ormanlara ve doğal hayata sahip çıkmak.
- Zararlı uygulama ve finansal ürünleri yürürlükten kaldırarak, finans endüstrisinin ekonomi üzerindeki etkisini ve boyutunu gözle görülür şekilde azaltmak.
- İnsan haklarına ve ekolojik haklara yönelik ihlalleri cezalandırmak için düzenlemeler yapmak.
- Kamu refahına, çevresel gelişime ve dünya çapında sosyal standartlara yönelik adil bir ticaret sistemi oluşturmak.

Daha çok boş zaman yaratmak

Çalışma saatleriyle ilgili takıntılarımızı bir kenara bırakmak ve bireylerin çalışma saatlerini düşürerek daha eşit bir iş paylaşımı için teşvikte bulunmak. Daha önemli şeylere daha çok vakit harcamak için insanları, kaynakları ve enerjiyi pazar verimlilik baskılarından ve tüketimden kurtarmak.

Varlığı yaymak

Bu, şu anlama gelir: Kaynakları ve enerjiyi en çok kullananların, en çok atık ve kirlilik üretenlerin, kamu yararına ve ortak menfaatlere zarar veren diğer aktiviteyi en çok gerçekleştirenlerin en yüksek vergiyi ödemesi. Vergi yükünün iş gücünün ve maaşların üzerinden çekilmesi, çevresel ya da sosyal olarak zararlı şirketlere sağlanan devlet yardımlarına son verilmesi.

Bu tarz bir sistem kullan at ve tüketim kültüründen uzaklaşmamızı sağlardı. Bu, aynı anda hem özgür (açık bilgi), hem adil (tüm kültürleri kapsayıcı) hem de sürdürülebilir (ekolojik gerçeklere dayalı) bir sistem olurdu.

Tüm bunlar kulağa çok ütöpik ve idealist mi geliyor? Yeni bir ekonomi ve sistem inşa etmek istiyorsak cesaretimizi toplamamız, zorlukların üstesinden gelmek için farklı şekilde düşünmeye cesaret etmemiz gerekiyor. Çünkü yeni bir düşünce yapısı beraberinde yeni bir bilinç, gezegenimizle ve birbirimizle yeniden bağlantı kurabildiğimiz bir dünya için umut getiriyor.

Siz nasıl bir gelecek görmek istiyorsunuz?

Mevsimler altüst, ormanlar alev alev

Bir yanda **Türkiye’de zamansız sağanak yağışlar**, meteorolojiden peşpeşe gelen “son dakika” uyarıları; diğer yanda **Yunanistan’da 70’ten fazla insanın ölümüne neden olan orman yangınının yayılma hızı** iklim değişikliğinin artık gündelik hayatımızın bir parçası haline geldiğini bir kez daha gözler önüne serdi.

Bilim insanları uzun yıllardır insanlığı iklim değişikliği ile birlikte sıcak hava dalgalarının, aşırı hava olaylarının ve kuraklığın sıklık ve şiddetinin artacağına dair uyarıyor. İklim değişikliğine karşı hızla harekete geçilmezse mevsimler altüst olacak, tüm bu aşırı olaylar gündelik hayatımızın değişmez bir parçası haline gelecek.

Yunanistan’da 70’ten fazla kişinin ölümüne neden olan yangının çıkış nedeni henüz netleşmedi. Konuyla ilgili açıklama yapan Greenpeace Yunanistan Genel Direktörü Nikos Charalambides eldeki verilerle yangını doğrudan iklim değişikliğine bağlamak için çok erken olduğunu söyledi ve ekledi: “Fakat orman yangınlarının etkisini artıran kuraklık, güçlü rüzgar ve aşırı sıcakların

iklim değişikliğinden kaynaklandığını göz ardı etmek mümkün değil.”

Yunanistan’da yaşanan orman yangını hepimizi çok üzdü ve bazı acı gerçekleri hatırlattı. İklim değişikliğinden en fazla etkilenecek bölgelerden biri olan Akdeniz Havzası’ndaki Türkiye’de de (sıcak ve kurak devrenin uzunluğundaki ve şiddetindeki artışa bağlı olarak) orman yangınlarının sıklığının, etki alanının ve süresinin artabileceği öngörülüyor.

Türkiye bu zenginliğine sahip çıkmalı, yatırım kararlarında öncelikle hayatı yani ormanları seçmeli. İklim değişikliğine karşı orman varlığını güçlendirmeli ve bu gibi risklere karşı korumalı.

© Yunus Emre Aydın / Greenpeace

Mevsimler artık eskisi gibi değil

“Farkında mısın? Mevsimler artık eskisi gibi değil.”

Bu sözü ya çok sıcak geçen bir günde ya da beklenmedik bir fırtına haberi geldiğinde çevrenizdekilerden işittiğinize eminim. **Türkiye’de son yıllarda sonbahar ve ilkbaharın yarısı kışa, yarısı da yaza döndü.**

Duygu Kutluay
İklim ve Enerji Kampanyaları Sorumlusu

Maruz kaldığımız bu değişimin en büyük sebebi insan kaynaklı. Eğer siz de mevsimlerin altüst olduğunu düşünüyorsanız, iklim değişikliğine karşı dünyanın her yerinde verdiğimiz mücadeleye katılın!

Mevsimlerin altüst olduğunu veriler de kanıtlıyor.

Türkiye’nin en kalabalık ili İstanbul 1 hafta boyunca dolu nöbeti tuttu, şehirde herkes “Ne zaman bir sağanak yağış olacak? Sel mi gelecek?” diye tetikte bekledi. Meteorolojik doğal afetler gündemimizi belirlemeye başladı.

Bunlar olurken Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2018 yılı ilkbahar aylarındaki (Mart, Nisan ve Mayıs) sıcaklık düşüşünün 1981-2010 yılları arası ilkbahar mevsim sıcak-

lıklarının 3.0°C üzerinde olduğunu tespit etti. MGM’nin hesaplarına göre 1981-2010 yılları arasında ilkbahar mevsiminin ortalama sıcaklığı 12.0°C iken, 2018’in ilkbahar ortalama sıcaklığı 15.0°C oldu.

İklim değişikliğinin etkileri ile mücadele için kentlerimizin altyapısını güçlendirmeli, yeşil alanları korumalı, bir yandan da iklim değişikliğine sebep olan sera gazı emisyonlarının en büyük nedeni olan fosil yakıtlardan acilen kurtulmalıyız.

İklim değişikliği artık günlük hayatımızda sık sık karşılaştığımız bir kriz. Bu havalar normalimiz olmasın, mevsimler altüst olmasın diye hemen adım atmalıyız!

İmza için: mevsimleraltust.org

Hemen şimdi “**PLASTİK**” yaz, **2322**'ye gönder.

Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
gönder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekçi ilişkileri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.